# HOOFDLIJNENAKKOORD OCW – NRTO

**Ondergetekenden**
1. De staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (staatssecretaris)
2. De vereniging Nederlandse Raad voor Training en Opleiding (NRTO)
Hierna ook genoemd: partijen

**Hebben het volgende overwogen:**

I. De wereldwijde concurrentie noodzaakt dat Europa ervoor zorgt dat zijn bevolking zowel kwantitatief als kwalitatief goed geschoold is. Dit geldt met name voor Nederland, dat – veel meer dan andere landen – afhankelijk is van de export van kennisintensieve goederen en diensten.

II. Deze breed gevoelde noodzaak vindt zijn weerslag onder meer in de wens van het kabinet om als Nederland tot de top van de kenniseconomieën te behoren.

III. Om dit te bereiken wil het kabinet met de maatregelen in de Strategische Agenda Hoger Onderwijs, Onderzoek en Wetenschap 'Kwaliteit in verscheidenheid' meer focus aanbrengen in de onderwijskwaliteit, de profilering en de specialisatie van het hoger onderwijs en onderzoek en een sterke verbinding maken met het economische topsectorenbeleid dat in de Bedrijfslevennota is uitgestippeld, daarbij gebruikmakend van private en bekostigde partijen.

IV. Werkenden moeten er rekening mee houden dat het niet meer volstaat zich te beperken tot het op jonge leeftijd behalen van startkwalificaties, maar dat de huidige concurrentie – die wereldwijd van kracht is – noodzaakt tot het op peil houden van de kwalificaties via regelmatige bijscholing.

V. De staatssecretaris waardeert dat ook het niet- bekostigde onderwijs een bijdrage wil leveren aan de kwaliteitsdoelstellingen voor het hoger onderwijs en ambities formuleert t.a.v. kwaliteitsborging, docentkwaliteit en clustergewijze visitatie en accreditatie.

VI. Om bovenstaande ambities kans van slagen te geven is het gewenst dat de overheid, nog meer dan in het verleden, gebruik maakt van de opleidings- en trainingscapaciteit van het niet-bekostigd onderwijs met name als het gaat om het opleiden van volwassenen.

VII. Privaat onderwijs is sterk in het aanbieden van onderwijs vanuit de wensen van de klant, gericht op specifieke doelgroepen of branches, zonder afbreuk te doen aan de eisen die verbonden zijn aan een wettelijke erkenning.

VIII. Eén van de grote voordelen van het niet-bekostigd onderwijs is gelegen in de mogelijkheid om maatwerk te leveren. Private aanbieders zijn bij uitstek in staat om bepaalde doelgroepen, zoals volwassenen, werkenden, herintredende vrouwen en uitkeringsgerechtigden te bedienen, waarbij vaak in kleinere groepen, sterk arbeidsmarktrelevant onderwijs wordt gegeven, op tijdstippen die passend zijn bij de leefstijl en werktijden van de volwassen deelnemer (weekend, avonden), waarbij aangesloten kan worden op de reeds aanwezige kennis en vaardigheden van de deelnemers.

**Partijen sluiten daarom het volgende hoofdlijnenakkoord**

## A. Inleiding

Het Nederlandse hoger onderwijsstelsel heeft een krachtige impuls nodig en de kwaliteit van het hbo-bachelordiploma moet weer onomstreden zijn. Daarom maken de NRTO en de staatssecretaris in dit hoofdlijnenakkoord afspraken over de ontwikkeling van het hoger onderwijs dat wordt verzorgd door de private aanbieders (verder genoemd: rechtspersonen voor hoger onderwijs). Dit gebeurt door met het oog op gewenste ontwikkelingen tot 2025 een basis te leggen voor een toekomstbestendig hoger onderwijsstelsel waarin studenten worden uitgedaagd en docenten met enthousiasme onderwijs van hoge kwaliteit geven. Partijen stellen daarbij vast dat het hoger onderwijs een kwaliteitsimpuls nodig heeft die door de staatssecretaris is uitgewerkt in maatregelen tot verbetering van de onderwijskwaliteit en versterking van de kwaliteitsborging. De staatssecretaris heeft bij de uitwerking van de Strategische Agenda Hoger Onderwijs, Onderzoek en Wetenschap oog voor de positie en de eigenheid van de rechtspersonen voor hoger onderwijs. Zij werken volgens de wettelijke vereisten wat betreft de accreditatie en de inrichting van het onderwijs voor zover de bepalingen van hoofdstuk 7 van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW) op hen van toepassing zijn. In andere gevallen houdt de overheid zich bij rechtspersonen voor hoger onderwijs afzijdig van de inrichting van het onderwijs.

## B. Onderwijskwaliteit en borging van kwaliteit

*De rechtspersonen voor hoger onderwijs zijn primair verantwoordelijk om de kwaliteit van hun onderwijs op een hoger plan te brengen. De staatssecretaris hecht aan een stevige kenniscomponent in de opleidingen en nodigt de rechtspersonen voor hoger onderwijs uit om vanuit deze koers en visie verder vorm te geven aan de opleidingen. Daarbij is een goed opgeleid en toegerust docentencorps van belang. De voorlichting naar de (aspirant)studenten dient transparant te zijn. De kwaliteit van de opleidingen wordt gewaarborgd door de NVAO en de rechtspersonen voor hoger onderwijs vallen onder het toezicht van de Inspectie. Studenten beschikken over voldoende professioneel vakmanschap en ontwikkelen de beroepsethiek en maatschappelijke oriëntatie die past bij een verantwoordelijke professional. Zij verkrijgen tijdens hun bacheloropleiding een gedegen theoretische basis en ontwikkelen het onderzoekend vermogen dat hen in staat stelt om bij te kunnen dragen aan de ontwikkeling van het beroep. Dat is de standaard.*

1. De NRTO stimuleert haar leden om te (blijven) voldoen aan de gestelde kaders door middel van professionaliseringsbijeenkomsten en de NRTO Academie. De NRTO heeft een signalerende en agenderende rol richting leden over aanpassingen in wet- en regelgeving en aangekondigd Inspectieonderzoek. De NRTO draagt zo bij aan de verhoging van de kwaliteit bij leden en bevordert daarnaast actief het doorvoeren van verbetermaatregelen door haar leden, indien sprake is van door de NVAO of door de Inspectie geconstateerde tekortkomingen. De NRTO spreekt leden die structureel niet aan deze kaders voldoen daarop aan.
2. De rechtspersonen voor hoger onderwijs maken in hun examencommissies plaats voor minimaal één extern lid. De NRTO gaat eveneens verkennen of een beroepsorgaan in de vorm van een college voor beroep voor examens bovenschools invulling kan krijgen vanuit de NRTO.
3. In de Strategische Agenda is opgenomen dat hogescholen hun opleidingen in een landelijk cluster (vergelijkerderwijs) zullen laten visiteren. Dit maakt het mogelijk dat visitatiecommissies naast hun primaire taak – het beoordelen van de kwaliteit van de afzonderlijke opleidingen – aanbevelingen aan de rechtspersonen voor hoger onderwijs doen

over bijvoorbeeld de actualiteit van de gemeenschappelijke body of knowledge van de opleidingen, dan wel andere aangelegenheden die relevant zijn voor de ontwikkeling van de kwaliteit. De staatssecretaris zal hiertoe wetgeving voorbereiden. Er zal overleg hierover plaatsvinden tussen het ministerie van OCW, NRTO en de NVAO. Dit resulteert erin dat rechtspersonen voor hoger onderwijs vanaf april 2012 stappen zetten in de richting van clustergewijze accreditatie. De NVAO houdt er bij de benoeming van visitatiecommissies niet alleen rekening mee dat ook voldoende kennis van het privaat onderwijs gewaarborgd is, maar ook dat de visitatiecommissies kennis hebben van de context van de doelgroep en het onderwijsconcept van de niet-bekostigde aanbieders. De NVAO is verantwoordelijk voor de samenstelling van de visitatiegroepen en handelt hierbij wat betreft de termijnstelling en de frequentie, gehoord de instellingen, naar redelijkheid en billijkheid.

4. Uitgangspunt van dit kabinet is dat elke hbo-opleiding ervoor zorgt dat de kennisbasis is versterkt en dat toetsing en examinering extern worden gevalideerd. De concrete invulling van de externe validering kan niet bij elke opleiding hetzelfde zijn en er wordt ook ruimte geboden voor andere aanpakken. De rechtspersonen voor hoger onderwijs formuleren een plan van aanpak over hoe en op welk termijn de externe validering en de kennisbases kunnen worden versterkt voor de verschillende opleidingen. Daarbij is een breed spectrum van vormgeving van externe validering mogelijk. Binnen de randvoorwaarden van de Strategische Agenda zal de NRTO in het voorjaar van 2012 met haar leden nadere uitwerking geven aan de versterking van de externe validering van toetsing en examinering. Ook worden in het voorjaar van 2012 met de NRTO afspraken gemaakt over de wijze waarop de aanpakken van publieke en private aanbieders bij vergelijkbare opleidingen op elkaar kunnen aansluiten.
5. Het nieuwe toezicht van de Inspectie zal in de eerste plaats risicogericht en proportioneel zijn. Dat betekent dat instellingen die goed presteren met minder toezichtslast worden geconfronteerd. In de tweede plaats zal het nieuwe instellingstoezicht complementair zijn aan het interne toezicht en de interne kwaliteitsborging. Dat betekent dat instellingen die met succes de instellingsaudit doorlopen (dat wil zeggen zonder nadere voorwaarden) niet geconfronteerd worden met aanvullend inspectietoezicht, tenzij er sprake is van signalen of risico's. Voorkomen moet worden dat er dubbelingen zitten in de werkzaamheden van de NVAO en de activiteiten van de Inspectie. De NRTO zal met de NVAO in gesprek gaan om te bezien of ook de uitgebreide opleidingsbeoordeling zo aangepast kan worden dat opleidingen die dit met goed gevolg hebben doorlopen onder hetzelfde regime vallen als instellingen die de instellingsaudit hebben doorlopen. De Inspectie werkt het nieuwe instellingstoezicht en toezicht op het accreditatiestelsel uit in een toezichtskader. Daarnaast geldt het principe dat helderheid wordt verschaft over het toezichtkader dat de Inspectie zal hanteren voor haar risicogerichte toezicht. In voorkomende gevallen kan het nodig zijn in aanvulling hierop dit voor specifieke onderzoeken nader toe te spitsen. Dit wordt vooraf kenbaar gemaakt. Instellingen hebben er immers recht op te weten wàt wordt onderzocht, wat de aanleiding daarvoor is, welke methodiek wordt gevolgd en wat het kader zal zijn voor de rapportage door de Inspectie. Gelet op artikel 1.12, derde lid van de WHW doen de leden van de NRTO, die hoger onderwijs verzorgen, jaarlijks aan de staatssecretaris een verslag omtrent de werkzaamheden van de rechtspersoon toekomen en betrekken daarbij de uitkomsten van kwaliteitsbeoordeling als bedoeld in artikel 1.18, van de WHW alsmede andere gegevens omtrent de kwaliteit van de werkzaamheden van de rechtspersoon.
6. Rechtspersonen voor hoger onderwijs die onderwijs verzorgen aan buitenlandse studenten hebben de Gedragscode Internationale student hoger onderwijs ondertekend en stellen daarmee o.a. eisen aan de beheersing van de Engelse taal van deze studenten.
7. Uitgangspunt is dat ook privaat gefinancierde hbo-bacheloropleidingen (conform de WHW) vierjarige programma's kennen met een omvang van 60 ects per jaar. Daarnaast zijn verkorting, versnelling en maatwerkoplossingen mogelijk mits dit past bij de deelnemer(s) en op deugdelijke wijze wordt vormgegeven. In het bijzonder voor vwo'ers is het van belang

uitdagende leerroutes in te richten in de vorm van driejarige bachelortrajecten. Reeds in augustus 2009 is met OCW en de NVAO overeengekomen dat verkorte intensieve programma's van 240 ects mogelijk zijn op voorwaarde dat door de aanbieder zeer goed is beargumenteerd dat er een zorgvuldige selectie plaatsvindt, het programma studeerbaar is, de voorzieningen en de beschikbaarheid van het personeel adequaat zijn en het eindniveau gerealiseerd wordt.

## C. Kwaliteit docenten

8. De kwaliteit van docenten is van bepalende invloed voor de kwaliteit van het onderwijs. De NRTO en de staatssecretaris werken voorjaar 2012 nadere afspraken uit over verhoging van het niveau van docenten bij private instellingen, waaruit een duidelijke groei van het aantal wo-gekwalificeerde docenten en/of docenten met een masterdegree blijkt. Deze afspraken behelzen een streefbeeld wat betreft het percentage docenten dat in de jaren 2016 en 2020 een hoger niveau heeft bereikt waarbij duidelijk is dat er sprake is van een groeipad ten opzichte van de bestaande situatie, passend bij het profiel van privaat onderwijs en de branche waarin men opereert. In de Strategische Agenda heeft de staatssecretaris aangegeven dat op termijn nagenoeg alle docenten in het hbo op master- of PhD-niveau zijn opgeleid en dat deze ambitie in 2016 voor 80% van de docenten is gerealiseerd.

## D. Transparantie en voorlichting

9. Rechtspersonen voor hoger onderwijs zorgen op hun website en in hun studievoorlichting voor transparante en correcte voorlichting, in lijn met de geldende wettelijke kaders. Zij zijn daarbij ook transparant over in ieder geval de accreditatiestatus van de opleiding en het oordeel van de Onderwijsinspectie. Ook communiceren zij helder over de inhoud, de intensiteit en zo nodig de internationale status van de opleiding.
10. Rechtspersonen voor hoger onderwijs communiceren helder over de naam van de opleiding. Zij gebruiken in hun communicatie-uitingen de naam van de opleiding zoals die in het Centraal register opleidingen hoger onderwijs (Croho) is geregistreerd.
11. De staatssecretaris ziet erop toe dat in de relevante communicatie van o.a. Nuffic en OCW over het Nederlands hoger onderwijs naar binnen- en buitenland behalve de bekostigde instellingen ook de rechtspersonen voor hoger onderwijs worden meegenomen, zodat de rechtspersonen voor hoger onderwijs en hun geaccrediteerde opleidingen vermeld worden in publicaties, websites, registers etc. die landelijk en internationaal gepubliceerd worden.

## E. Macrodoelmatigheid

12. De macrodoelmatigheidstoets voor nieuw onderwijsaanbod borgt dat er geen sprake is van verdringing van privaat aanbod. Hiervoor zal de huidige beleidsregel worden aangescherpt.

## F. Onderwijs aan volwassenen

De NRTO pleit voor een gelijkwaardig speelveld tussen bekostigd en niet-bekostigd hoger onderwijs te beginnen bij deeltijd hoger beroepsonderwijs en is hierover met de staatssecretaris in gesprek. De staatssecretaris erkent de specifieke kracht en positie van het privaat onderwijs, maar hij wil eerst het SER-advies over postinitieel onderwijs en de onderzoeken die hij heeft uitgezet afwachten. De resultaten hiervan zijn naar verwachting in het voorjaar van 2012 bekend. De staatssecretaris zal

zowel de specifieke positie van het privaat onderwijs als de onderzoeksresultaten meewegen in zijn besluitvorming. Partijen markeren dat dit aanleiding kan zijn om stappen te zetten in de richting van een meer gelijk speelveld voor het hoger onderwijs. Voorwaarde hiervoor is dat het onderwijs van onbetwiste kwaliteit is en gewaarborgd is dat wordt voorzien in een dekkend, toegankelijk en gevarieerd onderwijsaanbod voor werkenden. Als stimulans voor een leven lang leren zal de staatssecretaris in 2012 bezien of ook studenten van 30 jaar en ouder, deeltijdstudenten en studenten die een tweede hogeronderwijsopleiding willen volgen de mogelijkheid moeten krijgen om collegegeldkrediet aan te vragen.

## G. Associate-degreeprogramma's (Ad)

Partijen vinden de definitieve invoering van de Ad een belangrijk instrument om te komen tot een hoger opgeleide beroepsbevolking.

13. Rechtspersonen voor hoger onderwijs zien voor zichzelf een belangrijke rol weggelegd bij het opleiden van werkenden. De ervaringen met de Ad-pilots laten zien dat er een substantiële behoefte is aan Ad's voor werkenden. In 2020 bieden zij ten minste 50 Ad's aan. Van alle Ad's aangeboden door rechtspersonen voor hoger onderwijs richt een groot deel zich op de doelgroep werkenden. Rechtspersonen voor hoger onderwijs streven ernaar om in 2020 in totaal 8.000 studenten in Ad's te hebben. De Ad's worden 'van onderop' ontwikkeld op basis van vraag van de (regionale) arbeidsmarkt.
14. De NRTO bevordert dat de leden van de NRTO extra 'pilotronde' (ronde 5) benutten voor aanvragen nieuwe Ad's.
15. Bij de macrodoelmatigheidstoetsing van aanvragen voor nieuwe Ad's wordt gewaarborgd dat geen sprake is van verdringing van privaat aanbod en wordt voorkomen dat bedrijfsopleidingen het stelsel van hoger onderwijs (privaat en bekostigd) in worden getrokken.
16. De NRTO en de staatssecretaris maken op basis van de door de branches zelf gedefinieerde top 25-trajecten afspraken over een aantal sectoren waarin de private sector een prioritaire positie inneemt. Als binnen deze sectoren voldoende privaat Ad-aanbod van de grond komt, is uitbreiding van het bekostigd onderwijs niet doelmatig.

## H. Overige opleidingen aan volwassenen

17. Indien rechtspersonen voor hoger onderwijs in een gelijkwaardige en open concurrentie met andere aanbieders kunnen concurreren, zullen zij op iedere vraag uit de markt een toegankelijk en kwalitatief goed aanbod formuleren tegen een concurrerende prijs. Private aanbieders leveren op dat moment, indien gewenst, ook een actieve bijdrage aan de totstandkoming van een landelijk dekkend, naar sectoren en regio's gespreid en naar aanbiedingsvorm gevarieerd aanbod van deeltijd hoger onderwijs voor werkenden.
18. In het voorjaar van 2012 geeft de staatssecretaris meer duidelijkheid over de mogelijkheid voor private aanbieders om 'kopopleidingen', zoals vermeld in de Strategische Agenda, aan te kunnen bieden.
19. Nadat de staatssecretaris zijn inzet heeft bepaald met betrekking tot Open Universiteit, voert hij overleg met de Open Universiteit en de NRTO over een nadere uitwerking van de marktordening, in relatie tot de taken en de profilering van de Open Universiteit. Verdringing van privaat afstandsonderwijs door aanbod van de Open Universiteit wordt voorkomen.

## I. Monitoring en verantwoording

20. De NRTO rapporteert jaarlijks aan de staatssecretaris over de voortgang van de afspraken in dit hoofdlijnenakkoord.

## J. Ondertekening

De NRTO en de staatssecretaris sluiten dit hoofdlijnenakkoord voor de periode 2012 – 2016.

Den Haag, 13 januari 2012,

| | |
|---|---|
| de Staatssecretaris van OCW | de voorzitter van de NRTO |
| Halbe Zijlstra | prof. dr. Eric Fischer |